

SZÉKELY-UDVARHELY

UDVARHELYVÁRMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDESI ÉS SZÉPIRODALMI LAPJA
AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 10 K. Félévre 5 K. Negyed-
évre 2 K 50 f. Külföldre egész évre 15 korona. Községeknek,
papok-, gazdasági egyleti tagok- és közs. előjáróknak egész évre
8 K. Tanítóknak, közs. és körjegyzőknek 7 K. — Egy példány
Telefon-szám 15. ára 10 fillér. Telefon-szám 15.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

BETEGH PÁL.

Főmunkatárs: FÜLEI SZ. LAJOS.

HIRDETÉSI DIJAK: Hivatalos hirdetések 100 szóig minden
szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések □cm.-ként 6 fillér-
többszöri közlésnél 4 fillérért közöltetnek. Nyílt-tér sora 1 K. Hir-
detés és nyílt-tér díja előre fizetendő. — Megjelen heten ki nt
két szer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BETEGH PÁL könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő üzlete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések
M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489. sz. és hirdetések intézendők. — Kéziratok vissza nem adatnak. M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489 sz.

Gazdasági nevelés vármegyénkben.

(T.) A modern kor tudományyá emelte a mezőgazdaságot. A mi régebb sejtés volt, ma már tudássá jegecedett, az apáról-fiura szálló hagyományokból, az ingadozó szokásokból rendszerek lettek, melyek szilárd ismeretekre alapulnak.

Ebben az új világrendben csak az boldogul, aki végig tudja küzdeni az elméleti tudományok segítségével támogatott háborút, a természetet mostohaága ellen.

Aki elmarad, az elveszett s feje fölött végig rohan az idő árja, melyben nyomtalanul elmerül. Ez a sors vár mindazokra, akik megvetik a gazdasági tudományokat s rövid látásukban nem veszik észre, hogy a mai gözzel haladó kor nem enged időt senkinek arra, hogy a gazdasági ismeretek körül csakis saját tapasztalatai alapján nyerjen tájékozást. Mert aki ma haladni akar, annak tanulni is gyorsan kell.

Ez a rövid elmélkedés nem hasztalan ebben a mi par excellence mezőgazdasági országunkban, ahol a nemzet zömét a gazdák osztálya teszi ki s ennél fogva a nemzet sorsa is ennek az osztálynak boldogulásához van kötve és főleg nem hasztalan itt a Székelyföldön, melynek csak gazda és hivatalnok társadalma van, a kisiparos osztály elpusztult, nagy ipar nincs, a kereskedelem számba alig jöhet.

Ezt a népet gazdaságilag nevelni kell. Kezdve a mezőgazdaság legegységibb foglal-

maitól a legmagasabbig, fel kell tárnai előtte a gazdasági tudomány kincses házát, mert igazán csak az tudja szeretni a földet, az állatot, aki azt ismeri is, aki tudja, hogy az elméleti és fizikai munkának milyen tömredék feláldozásába kerül eredményesen gazdálkodni, nemcsak magunkért, hanem a jövő idők számára is.

Akié a föld, azé a haza. Alaptörvénye ez a hazaszeretnek. Őseink ezt a földet nemcsak vérrel, hanem verejtékkel is tartották fenn ezer éven át. Ezt a földet mívelni és pedig úgy mívelni, hogy a mai modern élet követelményeinek megfelelően s fenn tartsuk azt a jövő nemzedékek számára is, legszentebb hazafias feladat.

Az elmaradt, régi gazdasági rendszerek pusztítják a föld életerejét. Ez az életerő pedig nem kimeríthetetlen. Még évtizedekkel ezelőtt büszkén hirdették, hogy a magyar alföld fekete talajában mivélés és fáradság nélkül terem az acélos buza. Ott a föld őseréje végtelennek látszott. S ma? Végeszakadt ennek az őskori állapotnak s verejtékes munkába kerül az alföldi birtokok termő-képességének védelmezése.

Valaha Görögországban, a nagy klaszikusok idejében mesés volt a föld termő ereje s nemcsak az emberi alkotásokat, de magát a természetet is bevonta az őserő varázsa. Ma éhezik a görög nép, agrikultúrája nincs s az egykori épület-óriások kopár sziklákon merednek felfelé. Az evangelisták idejében Palesztina a legbujább nö-

vénzetnek adott életet, ma sivár pusztaság uralkodik mindenütt.

Igy történt Dél-Spanyolországban, a déli Balkán államokban s így fog történni nálunk a Székelyföldön is. Miért? Mert többet veszünk el a földtől, mint a mennyit vissza adunk neki. Az apák századokon át folytatták ezt a termelési rendszert s ez vezetett a pusztuláshoz. Amely nép nem tanult, amely népet gazdaságilag nem neveltek, ott a föld is felmondta a szolgálatot s mostoha lett az ő mostoha fiaival szemben.

Nem nyilván való-e, hogy ebből származik egész ország-részek minden nyomorúsága? Nem nyilván való-e, hogy e veszedelem ellen küzdeni, a népet az ismeretekkel felfegyverezni kötelesség, melyet a nemzet jövő boldogulásának feladata szab elénk?

És nem látjuk-e, hogy itt a Székelyföldön, milyen párhuzamosan halad a nép elszegényedése, a föld romlásával és a gazdasági ismeretekben való szomorú elmaradottsággal?

Neveljük a népet gazdaságilag, hadd legyen fegyver a tudás az ő kezében, melylyel megvédi magát s magának ezt a földet. Hiszen Erdélyt a székely nép tartotta fenn, Magyarországot pedig Erdély s így a székely nép a nemzet multjában magasztos történelmi hivatást töltött be és fog betölteni a jövőben is. Erre a hivatásra akarjuk erőssé tenni ezt a népet, hadd legyen ezen

A „SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRCÁJA.

Tíz év előtt.

— A „Székely-Udvarhely” eredeti tárcája. —

1894-ben történt, az egyházpolitikai harcok idején, az az alábbi kis epizód, mely jelentéktelen momentuma volt az akkor országosan hullámzó politikai szenvedélyeknek. Hogy mégis leírom, teszem azért, mert egyrészt a szereplők személye elég jelentékeny arra, hogy kicsiny események világításában is érdekesek legyenek s mert másrészt épen ennek a megyének szülőitei is részt vettek benne. Néven említeni ez utóbbiakat nem fogom, de lesznek, kik magukra ismernek benne s kik megerősíthetik szavaimat.

Az időtájon a festészeti akadémia növendéke voltam s belső munkatársra a volt nemzeti párt hivatalos lapjának, a Nemzeti Újságnak. A szerkesztőség legfiatalabbik tagja voltam s így rám bízta az egyetemi ifjuság körében történt mozgalmak figyelemmel kísérését. Ki is szolgáltam becsülettel két egyetemi köri ciklust, az akkori vezérek, Botlik József és Martos Ferenc idejében.

Ez utóbbi a szabadelvűek vezére volt. Az ő idejében kezdett megalakulni az egyetemenemzeti párt, az antisemita jelleg egy árnyalatával, mely aztán győzelemre jutott s néhány évig vezette az ifjuságot. Virágzását két udvarhelyi születésű egyetemi köri elnök idejében érte el.

Ennek a pártnak voltam tagja és támogatója hírlapomban, Főtanyánk az Egyetem kávéház egy

kis mellékhelyiségében volt, mely azonban csakhamar szűknek bizonyult; különösen tüntetések idején.

A tüntetések pedig napirenden voltak az időben s hol a szabadelvűek, hol a nemzetiek csapatok egy parázs kis lármát a képviselőház és a főrendiház előtt. Nekünk rendszeres szervezetünk volt s képesek voltunk egy negyedóra alatt hatalmas tömeget összehozni a kedvenc politikusköljenzésére, vagy a nem tetszők lehurrogására.

El kell ismernem, hogy ez a szereplés akkor nem volt népszerű. Az ország közvéleményének óriási többsége nyilatkozott meg az egyházpolitikai alkotások mellett s a közvélemény ez izgatott állapotában nem volt tanácsos szembekerülni az általános hangulattal. Hanem minket épen ez a körülmény vonzott s így történt, hogy a híres 120,000 főnyi tömegből álló szabadelvű körmenetben, alig kétszázán ellentüntetést rendeztünk.

A hatalmas ember áradat úgy fogott körül, mint egy sziget a végtelen óceán, de mi nem törődve semmivel, zajos ovációkban törtünk ki Apponyi mellett és megabucgoltuk Csáky Albint az Adrássy-uti egyik villa előtt, a hol a nagy államférfiu egész táborokarával nézte végig a menetet.

Csupán a rendezők vezetője, Rohonczy Gida próbálta elhallgattatni a programba sehogys sem illő tüntetésünket, de nem sikerült.

Ez időben élesebbé vált az ifjusági küzdelem s napirenden voltak a véres párbajok.

Apponyi gróf egyik hatalmas politikai beszéde pedig végleg leforgatta a helyzetet. A szabad-

elvűek nagy tüntetést rendeztek Wekerle Sándor mellett s egyben elhatározták, hogy Apponyit inzultálják.

Ez a dolog tudomásunkra jutott az egész tervvel együtt, ami abból állott, hogy a házat ostrom alá veszik, beverik az ablakait, esetleg behatolnak lakásába is s ott szétzuznak mindent, a mi törhető és inzultálják őt magát is, ha lehet. Ugyanakkor a Nemzeti Kaszinó előtt vak lármával elvonják a rendőrség figyelmét.

Ennek a tervnek sikerülnie nem volt szabad. Azonnal szerveztük a védelmi tábort. Az Egyetem kávéház összes helyiségei megteltek párt-hiveinkkel és vártuk a besötétedést, hogy elhelyezkedjünk Apponyi lakásának lépcsőházában, elszánva magunkat, hogy harcolunk a végletekig.

Hanem Apponyit a dologról értesíteni kellett. A vezérek e sorok íróját és Bölönyi Iványos Gyulát küldötték ki, hogy értesítsék jó előre a történelméről.

Apponyi akkor az Egyetem-teret és Ferencciek-teret összekötő utca egyik palotájának első emeletén lakott. A házzámra már nem emlékszem, csak azt tudom, hogy az épület valamelyik bank tulajdona volt.

Este 6 óra lehetett, mikor Apponyi dolgozó szobájába beléptünk. Ez ideig még soha sem láttam Apponyit az ő otthonának intim környezetében s így, habár folyton rátekin tettem, mégis apróra megnéztem mindent, ami őt körülvette.

Fekete bőr karos-székekre ültetett, ő maga egy kis asztalka mellett foglalt helyet, velünk szemben.

a földön egy erős nép, melyet nem söpörnek el a jövő idők hullámai.

Ezek a gondolatok lebegnek előttünk, mikor értesüléseket veszünk a vármegyei G. E. gazdasági előadásairól és ismeretterjesztő felolvasásairól.

Örömmel látjuk, hogy halad a munka, a nép gazdasági nevelésének hazafias és érdemes munkája.

Iparpártolás.

Lapunk egyik legutóbbi számában jeleztük a Magyar Védő Egyesület megalakulását. A kibocsátott ismertetésből közöljük az alábbi sorokat. Sajnos, a helyszüke nem engedi ez alkalommal részletesebben kiterjedni az egyesület nagyszabású programjára s így most csak az iparpártolási bankra és az ipari védelemre vonatkozó programpontok egyes részeit adhatjuk.

A legújabb szociális eszme: a kamattól való kilesés.

Első pillanatra hihetetlennek látszik, — éppen napjainkban, midőn az egész hitelművelés a kamatozásban alapszik.

Sajnos tapasztaljuk a mai hitelezés nehézségeit.

Régtől fogva érthetetlen volt az agrikulturn Magyarországon, hogy míg az ingatlanról bíró gazdák s birtokosoknál nem volt hitele, vagy csak nagy nehezen tudta hitelét kielégíteni, ugyanakkor a kereskedővilág minden tagjának, bármilyen vagyontalan is lett legyen, ha címtáblája volt, azonnal hitele is volt. Ezen hitellel éltek a félreeső falvak kis szatócsai is, míg az ingatlanra rendezhető birtokos emberek hitelhez nem juthattak.

Ezen kamattól való kilesés eszméjét a Magyar Védő Egyesület kívánja a mezőgazdasági és ipari termelés előmozdítására és védelmére életbe léptetni és megvalósítani.

A M. V. E. teljes tudatában van annak, hogy nagy nemzeti célok csak akkor lesznek állandók és maradandók, ha azok mellett az anyagi érdekek is kielégítést találnak. Ezért egy országos iparpártolási bankot létesít részvényekre, a mely részvények a tiszta jövedelemből 6 százalékos kamatot élveznek, mely bank a vásárló feleknek a szokásos biztosítékok mellett félévre kamattól való kilesést ad.

Sőt ezen iparpártolási bank a hazai ipartermékek vásárlására, minden postatakarékpénztár útján, vagy a központban: vásárlólapokat — áru cseket ad — készpénz ellenében, melylyel minden

Elmondottuk, hogy mi vezetett hozzá. Legnagyobb nyugalommal vette a hírt, csupán a keserűség egy halvány árnyalata rezgett át hangján, mikor megadta feleletét.

— Politikai tetteimért viselem mindig a felelősséget s így a szóban forgó beszédért is. Mondják meg barátainak, hogy ne védelmezzenek. Talán nem is lesz szükség rá. Nem hiszem, hogy akadjon fiatal ember Magyarországon, aki megtámadjon engem és a házamat.

Ebben a pillanatban bejött az inas és bejelentette Horváth Gyulát. A nagy publicista érdekes arca megjelent az ajtóban.

— Jó hogy jössz! — szól hozzá Apponyi, talán te is meggyőzheted az urakat arról, hogy aggodalmuk fölösleges.

— Miről van szó?

Elmondottam neki is a tényállást. Ő már nem ilyen optimisztikusan fogta fel a dolgot.

Kérdésekkel halmozott el s végül oda nyilatkozott, hogy okvetlen gyűljünk össze a ház előtt. Ő magára vállalta a rendőrség értesítését is.

Ezzel eltávoztunk. Apponyi azonban előbb köszönetet mondott. Szavaiból kitűnt, hogy nem hisz a veszélyben, de nem is fél tőle.

Tényleg nem is volt aztán nagyobb baj, mert sikerült meggátolnunk. Egyetlen kellemetlen következmény egy kép volt a Borszem Jankó legközelebbi számában, mely Apponyit ábrázolta, a mint lakásán, barátságában félelemmel kitekint, mint a kapukon és ablakokon ágyuk és szuronyok végei kandikáltak elő.

Mikor aznap este Kaas Ivor bárónak a szerkesztőségben elbeszéltem a történetet, azt mondta:

— Hogy Apponyinak igaza volt és nem lett skandalum, az egészen természetes. Krisztus urunk is legnagyobb bizalommal lépett a tengerre és nem merült el. Apponyit is ez a naiv hit védelmezi.

k. t. m.

vevő, a hazi árut készítő gyárban iparosnál vagy kereskedőnél teljes értékben vásárolja be szükségleteit.

Ezen vásárlólapok után az egyetbe belépett gyárosok, iparosok és kereskedőkkel való egyezmény alapján a vevők 5 százalékos pénztári engedményt nyernek. Vagyis ezen 5 százalék tiszta megtakarítás olyan előny, mit készpénz vásárlás mellett sem érhetünk el, de különösen nem a kicsiben vásárló és vidéki nép.

A kiadott vásárlólapokat a Magyar Védő Egyesület országos iparpártolási bankja — nyomban a bemutatáskor — készpénz ellen váltja be a kötelekbe lépett gyárosoktól, iparosoktól és kereskedőktől: 8 százalékos levonással. Vagyis 3 százalékosért vállalja át a M. V. E. iparpártolási bankja a kockázatot a gyárosok, kereskedők és iparosoktól; a mivel ezek a hitelezéstől és a vele járó kellemtelenségektől s a kintlévőségek behajtása és költségeitől menekülnek meg, míg ellenértékül: új és nagy vevőközöniséget nyernek, mindazokat, a kik mint a M. V. E. tagjai, hazai árukat és a fenti kedvezmény mellett vásárolni akarnak.

Az áru-csek kibocsátása egymagában is óriási jelentőségű dolog a hazai iparpártolás emelésére.

Az áru-csekkel kapcsolatban a legszerencsésebb gondolat a magyar származású árukat a M. V. E. védjeggyel, mint országos és egyöntetű védjeggyel ellátni és megjelölni.

Ezen védjegy a régi vitézségi érem, a hajdani védegyelet jelvénye, hármashalmon kettős kereszt, cserkoszorúval övezve.

Ha minden vevő ezen védjegyre figyel s csakis az ezzel ellátott magyar származású árukat ad előnyt a külföldi előtt, hazai iparunk, mezőgazdaságunk javára, meg van mentve. Azon kereskedők, iparosok és gyárosok, akik ilyen magyar származású árukat előállítanak s forgalomba hoznak: kirakati üzleti táblákkal lesznek ellátva, a vevő közönség előtt való igazolásra. Így minden vevő saját maga ellenőrzi a hazai áruk származását. Milliók kezében ez a legsikeresebb békés fegyver ama 900-tól 1200 millió K-ig menő összeg visszaszerzésére, mit ma a külföld viszen ki tölünk — szükségtelenül — évenként.

Sajátos pénzügyi helyzetünkben koronája ezen mélyreható új hitelszervezetnek: a kamattól való kilesés, a mikor mintegy 1000 millió K kénytelen a takarékpénztárakban 3 százalékra vagy 3-2 százalékra tétlenül heverni, mivel a tőkével bírók jövedelme is megcsappan s vásárló képességük csökkent.

A szövetkezetekről.

Miután a szövetkezetek ügye ugyyszólván napirenden van és miután én egy nagyforgalmú szövetkezetnek évekig elnöke voltam: nem lesz talán fölösleges, ha ezen kérdéshez röviden én is hozzászólok. Egészen dióhéjban előadom azon szövetkezetnek történetét, melynek elnöke voltam.

Alakult 1887-ben 45 taggal, 13 frt részjeggyel. Üzleti berendezést, helyiséget, szóval mindent hitelre kellett fedezni. Pénzt vett fel az egyes községi lakosoktól 200—300 frtonként 8—10 százalékra. Évenként pontos leltár lett fölvéve. Az üzletvezető évi fizetése 660 frt és lakás, az ellenőrző pénztárosé évi 20 frt volt, ezenkívül adóba mintegy 80 frtot fizetett az egyet, melynek neve: „Consum verein“ volt. 1894-ben változott az üzletvezető és ekkor lettem az egyet elnöke. Midőn a vezetést átvettem és az új üzletvezetőnek az üzletet átadtuk, 600 forint cselekvő vagyona volt az egyetnek, ugynevezett cselekvőtőke (Reservefond). Két év múlva már nem birtunk mozogni pénz- és hitel hiányában, melynek oka fölfogásom szerint az volt, hogy a forgó tőkére igen magas kamatot fizettünk. Tervet dolgoztam tehát ki, hogy egy egységes kölcsönt vegyünk fel olcsóbb kamatra, személyi jótállással a tagok részéről, midőn tervemet a közgyűlésnek előadtam, a tagok száma 9-re apadt. Így felvettünk 3000 frtot, mely összeggel mindent fedeztünk és a megmaradt pénzen új portékákat vásároltunk. Még egy félévig folytattuk az üzletet ilyen módon, de még az sem tudott már segíteni, mind hátrább vándoroltunk, úgy hogy végre is eladtuk olyan szerencsésen, hogy a vevő magára vállalta a 3000 frt adósságunkat, ezzel szemben kapott egy 2000 frt értékű házat és telket, teljesen berendezett üzletet. Ez történt 1898-ban. Vevő, mint az üzlet tulajdonosa, azóta szépen gyarapodik, nagyszámú családjával él, sőt valamit félre is tesz.

Figyelemmel kísértem számos szövetkezetet és mint általános érvényű igazságot leszürttem ma-

gamnak a következő tételt: a szövetkezetek sorsát teljesen az üzletvezető kezében van. Ugyanis az ilyen üzletekben a vezető állása bizalmi kell legyen, mert a jó ellenőrzés olyan költséges berendezést kíván, amit az üzlet el nem bír. Az üzlet vezetésére pedig csak a legkritikább esetekben lehet embert kapni, mert az előbb mondottakból következik, hogy a szövetkezet csak úgy prosperálhat, ha az üzletvezetőben megvan a következő három tulajdonság: szakértelem, úgyszeretet és föltétlen megbízhatóság. Ha ezek valamelyike hiányzik, úgy egy szövetkezet bajosan tud zöldágra vergődni.

A másik igazság pedig az, hogy a szövetkezeti eszme nagyon szép és jó elméletileg, a melylyel sokat foglalkozni és a melyet minden oldalról megvilágítani érdemes, sőt kötelességünk. Mert valamit életre akarunk hozni, amiből ahhoz nem értőknek hasznot ígérünk. Pedig nagyon is megfontolandó, hogy a várható haszon arányban állandó-e az elérésére fordított fáradsággal? ! Részemről nem merek erre igennel válaszolni.

Dr Kovács Géza.

Az iparfelügyelet fejlesztése. Mindenféle felügyelők között az iparfelügyelők voltak eddig a legsebhagyabb állapotban, amennyiben semmiféle szerves kapcsolatban nem voltak a közigazgatási hatósággal s így az ipari szolgálat elszigetelt állapotában éppen ott nem lehetett hathatós segítség, ahol arra leginkább szükség volt. A törvényhatóságok teljesen hiájával voltak a szakértő ipari tanácsoknak, viszont az iparfelügyelők meg a közigazgatási hatóságok közvetlen közreműködését és támogatását bajosan tudták megszerezni. Ezen a visszas állapoton segít most Hieronymi Károly kereskedelemügyi miniszter egy igen okos rendeletével, melyet a törvényhatóságokhoz intézett s amelylyel az iparfelügyelők szolgálatát bekapcsolja a közigazgatás minden intézményébe s ennek minden hatóságával közvetlen érintkezési jogot biztosít az iparügyi szakközvegeknek. Ez a mindenképpen helyes intézkedés egyfelől termékenyebbé teszi az adminisztrációt, másfelől pedig az iparügyek hathatósabb fejlődésének csiréit rejti magában.

Egyházi élet.

Építsünk Székelyudvarhelyen templomot! A közművelődés oltárán Isten dicsőségére áldoz, ki a Székelyudvarhelyen építendő unitárius templom költségeihez hozzájárul. Az egyházközség elöljárósága a következő kegyes adományokat vette és hálás köszönettel nyugtázza. Daniel Lajos egyh. körí felügyelő gondnok gyűjtőívén: Daniel Lajos 200 K, Daniel Lajoska, Daniel Ferike 10—10 K. Együtt 220 K. Kádár Lajosné és ifj. László Ferencné gyűjtőívén Gyepesben adakoztak: Kádár Lajosné, ifj. László Ferencné, Nagy Sándorné, özv. Benedek Jánosné, ifj. alsó Benedek Mózesné 1—1 K, Demeter Ferencné, Benedek Ferencné, legifj. Szász Mózesné, Cérják Istvánné, Benedek Dénesné, Beke Ferencné, ifj. Szász Mózesné 40—40 f, legifj. Benedek Mózesné Lőrinc, ifj. László Sándorné, Benedek Lászlóné, Szász Ferencné 30—30 fillér, felső Cseke Jánosné, Tódor Ferencné, felső Csiki Istvánné, ifj. Benedek Józsefné, Cérják Ferenc, id. Cseke Ferencné, if. Benedek Jánoskáné, Benedek Régina, Benedek Domokosné, Benedek Józsefné Lőrinc, kör. Benedek Andrásné, Gidáli Izsákné, ifj. Demeter Mihályné, László Domokosné, Deák Mózesné, Demeter Péterné, Zoltán Istvánné. id. Gál Mózesné, id. Gál Józsefné, ifj. Szász Andrásné, ifj. Gál Mózesné, László Mihályné, ifj. Dombi Mózesné, Dombi Ferenc, Gál Andrásné, Moj Jánosné, ifj. Demeter Andrásné, ifj. Benedek Jánosné, Moj Mihályné, Uzoni Jánosné, Moj Jánosné, ifj. Benedek Domokosné Lőrinc 20—20 f, Cseke Jánosné alsó, Kádár Ibolyka 12—12 fillér, id. Gál Jánosné, Fodor Samuné, Benedek Áronné, Ilyés Mihályné, Polgár Miklósné, Dimény Józsefné, id. Gál Péterné, Gál Dénesné, Gál Mihályné, ifj. Gál Jánosné, Benedek Mártonné, Fodor Józsefné, ifj. Benedek Mózesné lőr., köz. Gál Péterné, Béla Mihály, özv. Zoltán Ferencné 10—10 f, id. Benedek Józsefné, Birki Jánosné, Nagy Ferencné 8—8 fillér, László Mózesné, felső Cseke Mózesné, id. Szász János 6—6 f, Vas Jánosné 4 fillér. Együtt 18 K. Az I—XVIII. közlemény összege 4929 K 57 f. E közlemény összege 238 K. Összesen 5167 K 57 fillér.

Különfélék.

A telefon-hálózat fejlesztése.

Udvarhelyvármegye agilis alispánjának közbejárására, a kereskedelmi miniszter megengedte, hogy a Székelyudvarhely városi távbeszélő hálózat kiépíttessék, sőt ennek az interurbális hálózatba leendő bekapcsolását még az 1904. év folyamára kilátásba helyezte, ha kellő számú előfizető előzetesen jelentkezik.

Ha a terv keresztülvitele sikerül, nem sokára a legtávolabbi külföldi telefonállomásokkal is közvetlen kapcsolat létesül s Budapestre, Bécsbe, Berlinbe, Párisba élőszóval küldhetünk üzenetet a székely anyavárosból. Mondanunk sem kell, hogy rendőri, kereskedelmi szempontból ennek az alkotásnak megbecsülhetetlen előnyei lennének.

Hisszük, hogy a vármegye fáradhatatlan alispánjának sikerülni fog ezt a szép tervet keresztül vinni, mely esetben a legszébb érdemeket szerzi meg városunk anyagi és erkölcsi érdekei mellett kifejtett munkásságával.

Az előfizetők kellő számú jelentkezését pedig valószínűnek tartjuk, mert 48 az a minimum, melyet a kereskedelmi miniszter megállapított s városunkban ezt a számot elérni talán nem lesz nehéz dolog. Ez ügyben f. hó 31-én d. e. 10 órakor, a vármegyeház kis tanácstermében értekezlet lesz az alispán elnöklete alatt.

— Személyi hírek. Lapunk 7-ik számában megemlékeztünk Hollak Árpád főispán fiának, Hollak Ferencnek betegségéről. Mint utabban örömmel értesülünk a beteg állapota javult. Legközelebb egyik fővárosi szanatoriumba fogják felvinni a beteget.

— Esküvő. Varró Elek m. kir. végrehajtó február hó 4-én d. u. 4 órakor esküszik örök hűséget Baczó Vilma k. a.-nak városunkban.

— Kinevezések. Vármegyénk főispánja Tamás Péter járási irnok, végzett joghallgatót helyettes szolgabírónak nevezte ki és szolgálat-tételre a homoródi járási szolgabírói hivatalhoz osztotta be. Gerely Dénes helybeli lakos, végzett joghallgatót pedig fizetés nélküli közigazgatási gyakornoknak nevezte ki.

— Egy hűséges cseléd ünneplése. Mihály Jakab gazdasági cselédnek a mai nap délutánján örömmünnepe lesz. Szakáts Zoltán polgármester adja át Szöllösi Sámuel bérlő udvarán a földmívelésügyi miniszter kitüntető diszokmányát és 50 korona arany jutalomdíját a becsülettel szolgált, hűséges cselédnek.

— A kaszinó közgyűlése. A székelyudvarhelyi uri kaszinó f. hó 31-én délután fogja megtartani rendes évi közgyűlését, saját helyiségeiben. A gyűlésen a jelentések, évi költségvetés, tisztújítás és indítványok kerülnek tárgyalás alá.

— Estély. F. hó 28-án Göllner Béla kir. törv. bír. házában fényes estély volt. Jelen voltak: Dr Damokos Andor alispán és neje, dr Bodolla Gábor és neje, László Domokos és családja, Demény Ferenc és neje, Szabó István és neje, dr Horváth Károly és neje, Szabó Gábor és neje, dr Valentsik Ferenc és neje, Diószeghy Margit, Diószeghy Sámuel, Reicher Alfréd és még többen az uri társaság fiatalabb tagjai közül. A különösen sikerült estély a késő reggeli órákban ért véget.

— A Múzeum-Egylet közgyűlése. Az udvarhelymegyei Múzeum-Egylet f. évi február hó 7-én Jung-Cseke Lajos apátplébános elnöklete alatt választmányi ülést tart.

— Anyakönyvi kinevezés. A belügyminiszterium ideiglenes vezetésével megbízott miniszterelnök vármegyénkben a bordosi anyakönyvi kerületbe Molnár János h. körjegyzőt anyakönyvesnek nevezte ki.

— A tisztviselői kör színjátékos táncmulatása iránt vármegyeszerte nagy az érdeklődés. Jegyek immár csak mérsékelt számban kaphatók. A mulatság kezdete folyó évi február hó 1-én este pont 7 órakor lesz. A szereplők sorában — a beállott gyászestet követve — Blájer Balázs helyét Bats Károly fogja betölteni, aki igen nagy szolgálatot tesz a rendező bizottságnak, hogy a rövid idő mellett is vállalkozott a jelenlévő szerepre. A helyárakban annyi változás állott be, hogy a nagy keresetségnek örvendő páholyokat 2 koronás idegen páholyokkal egészítették ki s a karzati jegyek a bálterembe való belépésre nem jogosítanak. Jegyek a meghívó előmutatása mellett még mindig válthatók a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában.

— Egyházi estély. A székelyudvarhelyi ref. egyház ma jan. 31-én d. u. 5 órakor a kollegium tornacsarnokában egyházi estélyt tart. A rendezők: Csépi Ignác és Darvai Irma igen változatos programot állítottak össze. Előre is felhívjuk rá a közönség figyelmét.

— Emléket az agyagfalvi réten. A székelyemlék alapjára az udvarhelymegyei takarékpénztárban VI. 740 számbetűti könyvbe elhelyezett 5095 K 91 fillér 1903. II. félévi kamata 115 K 21 fillért bevettem, ugyszintén a tordai Székelytársaság 1806 sz. gyűjtőívén utalvány mellett küldött 6 koronát, ezen összegből posta költségre kiadás 4 fillér, marad 5 K 96 fillér tiszta bevétel. A kamatokkal együtt 121 K 17 fillért hozzáadva a már korábban begyűlt 5095 K 91 fillérhez, az alapösszege jelenleg 5217 K 8 fillért tesz ki. Fogadja a nemesszívű Székelytársaság hazafias adományáért ez uton is a végrehajtó bizottság hálás köszönetét. Székelyudvarhely, 1904. jan. 29. Ferentzi János, végreh. biz. pénztárnok.

— Fillérestély. Szépen sikerült fillérestélyt rendeztek szerdán, f. hó 27-én Varró Berta és Konez Margit, melynek programja egyike volt a legelvezetesebbeknek ebben a szezonban. Hann Pepi Kiss József „Rabnő” c. költeményét szavalta el, a tőle már megszokott tüzzel és erővel. Előadásában teljesen érvényesült remek organuma, melylyel az érzékeny minden fokozatának kifejezést tud adni. Ezután Persián Erzsike énekelt cigányzene kíséret mellett. Csengő hangon előadott éneke általános tetszésben részesült s közkívánatra még egy számot kellett előadjon. Majd Varró Berta és Nagy Elemér tanár adtak elő egy szépen sikerült dialogot. Konez Ármán magyar éneke következett ezután. Sikere óriási volt, amint nem is lehetett másként, közönségünk előtt már régidőtől fogva ismert énektudásánál, fejlett hangjánál és gyakorlottságánál fogva többször meg is kellett ismételnie énekét, a hálás publikum zajos óvációi mellett. A szereplők valamennyien zajos tapsokat kaptak. A következő fillérestély február 3-án lesz Szabó Andrásné, Barabás Andrásné és Bod Emma rendezik. A program a következő: Hettyei Gabriella monologot ad elő, Roediger Melania és Molnár Margit zongoráznak, Szabó Árpád felolvas.

— Halálozás. A széles körben kiterjedt Kassay-családnak gyásza van. Kassay F. Domokos kereskedő, vármegyénk törvényhatósági bizottságának és városunk képviselőjének tagja, élete 75 ik évében, folyó hó 28-án este 7 órakor, szív-szélhűdésben meghalt Lővétén. A boldogult hült tetemét tegnap Lővétéről Dr Kassay Albert városi főorvos, mint az elhunyt veje lakásába szállították s onnan d. u. 3 órakor általános részvét mellett az ev. ref. sirkertben helyezték örök nyugalomra. Halálát neje szül. Bodrogi Julán kívül a Budik, Orbán, Dr Kassay, Ferency, Blájer és Lőrinci családok gyászolják, mintegy harminc unokával és egy dedunokával.

— A székelyudvarhelyi elemi iskola ügye iránt, mint már megirtuk általános az érdeklődés. A felmerült tervek szerint az óvoda, az elemi iskola és az iparos tanonciskola is csekély átalakítással ugyanazon épületben nyerne elhelyezést. Magunk részéről más megoldás hiányában ezt a tervet elfogadhatónak tartjuk, habár féltő, hogy az épület háromfelé tagolásával az egy-és részek nem lesznek elegendők a különböző rendeltetési

tanügyintézmények elhelyezésére. Tekintettel arra, hogy egyelőre ez a megoldás is jobb a mi állapotnál, ezt a kérdést napirenden fogjuk tartani és reméljük az intező körök energikus intézkedését.

— Táncoszoru estélyek. Tamás János aradi okl. táncitanító néhány nap óta igen szép számú tanítványával egy nyolc hétig tartó tánciskolai tanfolyamot nyitott meg városunkban, a polgári önképző kör nagytermében. Ma (vasárnap) este 8 órától éjfél 12 óráig s ezentúl minden vasárnap koszoru-estélyeket tart személyenként 40 fillér és nraknak 60 fillér belepési díjak mellett. Akik tévedésből meghívót nem kaptak volna, azért egész bizalommal forduljanak a táncitanítóhoz.

— A Tűzoltó egylet nyilatkozata. Vettük a következő sorokat: „A „Székely Udvarhely” f. évi 8-ik számában megjelent alopaltalan támadásra egyelőre kijelentjük, hogy a ragalmakkal szemben egyletünk tisztázása végett a parancsnokságnak f. év és hó 28-án tartott ülésében hozott határozata alapján parancsnokságnak ellen a fégyelmi eljárás megindítását kérelmeztük. Cikkítő urnak támadásaira, majd a vizsgálat befejezése után lesz alkalmunk reflektálni. A vizsgálat elé vágni nem akarunk. A székelyudvarhelyi önkéntes tűzoltó-egylet parancsnoksága.” A cikk írónak erre a következő megjegyzése van: „Nagyon téved a tűzoltó egylet, ha azt hiszi, hogy neki joga van kivonni magát a nyilvánosság felelelőse alul. Én mint hírlapíró nemcsak kötelességet teljesítek, midőn rámutattam az elkövetett hibákra, hanem jogot is gyakoroltam: a sajtó ellenőrző jogát, melyben magamat sem korlátozni, sem terrorizálni nem engedem. — Elismerem, hogy a tűzoltó személyzet önkéntességénél fogva bizonyos kimélelet érdemel, de ennek is határt szab a város közönségének érdeke, mely közönség az anyagi terheket viseli. Én ezen a határon túl nem léptem s nem fogok lépni most sem, midőn személyes élti támadást követel az egylet, noha én személyeket nem támadtam, csak az igazság jóhiszemű tudatában, közérdekből, a mindenki által ismert tényeket regisztráltam. — A kilátásba helyezett vizsgálatot várom. Ha nem nekem fog igazat adni a vizsgálat, le vonom a konzekvenciákat s lesz bátorságom bevallani tévedésem, vagy viselem a felelősséget ott, ahol annak helye van, a sajtó bíróság előtt is. Polemiába azonban nem bocsátkozom, mert személyes hurcolkodásnak helye nincs ebben az ügyben, bármilyen nagy kedvet árul is el erre, a fentti nyilatkozatnak egy erkölcsi testülethez nem illő tenorja. T. y.”

— Gazdasági előadás. Az udvarhelymegyei gazdasági egylet által rendezett Gazdasági előadások, mint a körülményekből látszik, nagyon szépen sikerülnek. Örömmel regisztráljuk ezt a tüneményt, mert ebből népünk fogékonyságának biztató jeleit olvassuk ki. Legutóbb is szépen sikerült gazdasági előadást tartott Zetelakán, f. hó 24-én, a község értelmiségének jelenlétében Hlatky Miklós gazd. egyt. titkár. Előadásának tárgyát a talajművelés, javítás és termőerejének megtartása képezte. A tanulságos előadást élénk figyelemmel kísérték a jelen voltak s hálásan fogadták az e tárgyban kiosztott ismertető füzeteket is. Azután Licht Gyula állatorvos tartott előadást a ragadós állatbetegségek ellen való védekezésről. Mindkét előadónak köszönetet mondott az egybegyűlt hallgatóság, mely a hallottakból bizonyára igen sokat tanult is.

— Az utcaseprők és lámpagyújtók tűzoltó-jelvénye. Előrebocsátjuk, hogy a helybeli önkéntes tűzoltó-egyesületet, mint olyant bántani, nincs szándékunkban. Azt azonban a város egész polgársága némi idegenkedéssel szemléli, hogy az utcaseprők és lámpagyújtók is teljes önkéntes tűzoltói parádében szerepeljenek nap-nap után — más irányu foglalkozásuk közben. Vajjon ezt a nem épen helyes állapotot egy kis változtatással nem lehetne-e komolyabb színezetűvé tenni oly formán, hogy az utcaseprői és lámpagyújtói foglalkozásban levő tűzoltók valamely más jelvény-nyel láttassanak el s ezen közben a tűzoltói ruházatot ne viseljék. Így valószínűleg igen sok „olesó vice”-től megszabadulnának.

— Hirtelen halál. Zetelakáról írják lapunknak, hogy ott Szabó Ágoston, a község egyik kedveltebb embere, f. hó 26-án gazdasági munkája közben hirtelen rosszul lett, s néhány pillanat alatt meghalt.

— Kereskedők kötelező társulása. Egy vidéki kereskedő-társulat feliratot intézett a kereskedelmi miniszterhez s ebben kéri, hogy az ipartörvény revideálása keretében a kereskedői élet-

Pénzt, sok pénzt, havonként 1000 koronáig kerekre lehet mindenki tisztességesen minden szakismeret nélkül. Kuldje be címét „E 452” jelleg alatt a következő címre: Annoncen-Abteilung des „Merkur” Mannheim, Meerfeldstrasse No 44.

Fogorvos Székelyudvarhelyt.

Dr Kovács Géza egyetemes orvostudor fog- és szájspecialista műterme Kossuth-utca 56. sz. alatt. Szerényebb viszonyok között levő vidéki földműveseknek foghuzásokat és más apróbb műtetteket 1 koronáért, teljesen szegényeknek pedig díjtalanul eszközöl.

A hölgyvilág részére ajándékul!

Minden t. hölgy saját maga — minden divat szerint — fáradtság nélkül készítheti ruháját az igazítható

női Taille-szabászati készülék

segélyével, anélkül, hogy a szabászati rajzot megtanulta volna. E készülék minden testalkat részére — Célszerűségét és használhatóságát számos elismerő-iratok bizonyítják. — Minden kulturállamban törvényesen védve és szabadalmazva.

Egy készülék ára — utánvét mellett — 3 korona. Megrendelhető és kapható az akadémiailag vizsgázott feltalálónál:

Guschelbauer Antalnál,
Sopronban.

Képviselek minden helységben kerestetnek.

Mint gyógyviz csodáhatásu.

Kászoni Főkut.

Természetes gyógy borviz!

Kizárólagos főraktár Udvarhelyvármegye egész területére: SZENTPÉTERY GERGELY fűszer-, üveg-, porcellán- és diszmutáru kereskedésében Székelyudvarhelyt, Deák-tér 15 szám alatt. — Üvegenkénti ára 12 fillér.

Mindig friss szállítmány.

Faeladási hirdetmény.

Udvarhelyvármegye homoródi járás Lövéte község határában fekvő és az ottani közbirtokosság tulajdonát képező „A” üzem osztály 25 osztág és „B” üzem osztály I. o. s. 2. osztályából kibélyezett 1297 drb luc és jegénye fenyő f. évi február hó 10-ik napján d. e. 10 óráján kezdve zárt írásbeli ajánlattal egybekötött nyilvános árverésen elfog adadni Lövéte község házában.

A kibélyezett 1297 drb fa 1330 m³ mü és 72 m³ tüzi fát tartalmaz, melynek kikiáltási ára 3665 korona, bántatpénz ennek 10 százaléka.

Utóajánlatok figyelembe nem vétetnek

A részletes becslés adatai és árverezési feltételek Lövéte község közbirtokosságának elnökénél (u. p. Lövéte) és a vargyasi m. kir. járási erdőgondnokságnál (u. p. Olasztelek) a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Bencze Lőrinc,
bírt. elnök.

A Richter-féle
LINIMENTUM CAPS. COMP.
Horgony-Pain-Expeller

egy régi kipróbált háziszser, a mely már több mint 33 év óta megbízható bedörzsölésül alkalmaztatik köszvénynél, csúznál és meghúléseknél.

Intés. Silányabb utánzatok miatt bevásárláskor óvatossak legyünk és csakis eredeti üvegeket dobozokban a „Horgony” védjeggyel és a „Richter” czejegyzéssel fogadjunk el. — 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban a legtöbb gyógyszerárban kapható. Főraktár: Török József, gyógyszerésznél Budapestben.

Richter F. Ad. és társa,
csász. és kir. udvari szállítók. ••
Rudolstadt.

Kapható Székelyudvarhelyt:

Koncz Ármin gyógyszerárban.

Közgyűlési meghívó.

Az udvarhelymegyei takarékpénztár részvénytársaság 1904. február hó 14-én délelőtt 9 órakor Székelyudvarhelyen, hivatalos helyiségében tartja

XXII-ik rendes közgyűlését.

T Á R G Y S O R O Z A T:

1. Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentése a lefolyt üzletéről a mérleg megállapítása és a nyereség felosztására vonatkozó javaslata.
2. Az igazgatóság és felügyelő bizottságnak szabályszerű felmentése iránti határozat.
3. A tisztviselők lakbérének felemelése iránti indítvány és megállapítása azon időpontnak, melytől a gyakornokoknak az ötödéves korpótlékokhoz való igénye kezdődik.
4. Választás.

A közgyűlésre a t. részvénytulajdonosok azon figyelmeztetéssel hivatnak meg, hogy részvényeiket a még le nem járt szelvényekkel együtt a gyűlés megnyitásáig lehetőleg a megelőző két napon az intézet pénztáránál letenni s magukat igazoló jeggyel ellátni sziveskedjenek.

Székelyudvarhely, 1904. január 13.

Az igazgatóság.

Alkalmi vásár!

Különböző alkalmakra igen szép és értékes ajándéktárgyak állanak a n. é. közönség rendelkezésére, u. m.:

Remek mesés-, képes- és ifjúsági könyvek dus raktára. Disz- és ajándék-könyvek. Emlék-könyvek és diszes naplók. Képes levelező-lap albumok.

Legfinomabb és divatos levélpapírok diszes dobozokban. Papír- és írószser újdonóságok. Diszes tentatartók és finom különleges tollszárak.

Értékes és olcsó tollkések. Női finom bőr kézitáskák. Divatos óra- és nyakláncok. Pénztárcák és pénzes erszények dus választékban.

Valódi kínai kézi- és diszlegyezők. Dohány-, szivar- és szivarka-tárcák finom bőr- és ujezüstből s más kedvelt anyagokból. Hegedük és hegedüfölszerelések.

Hegedü- és citerahúrok. „Turull” szabadalmazott író-toll-betét. Diszes kiállítású lámpaernyők. „Rapid” töltő tollszár. A legkülönbözőbb író-nok.

Magyar- és Tudományos Zseb-könyvtár teljes számban. Benedek Elek-féle Kis Könyvtár összes kötetei raktáron. Képes budapesti szakács-könyv.

Naptárak nagy választékban. Diszes tárca-naptárak. Jegyzékkönyvek és üzleti könyvek. Ima- és énekkönyvek. Helybeli, művészi és alkalmi levelező-lapok.

Szent-kepek dus választékban. Bárhol megjelent könyv- és zenemű itt az eredeti bolti, vagy a hirdetett leszállított ár mellett a legrövidebb idő alatt megkapható.

Az itü felsorolt és még igen sok raktáron levő ajándéktárgyak a legjutányosabb áron kaphatók:

BETEGH PÁL könyv-, papír-, író- és rajzszerkereskedésében

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 15-ik szám alatt.